

Asia: VN/19873/2023

Lausuntopyyntö syyteneuvottelun käyttöalan laajentaminen; työryhmän mietintö

Nykytila

Mitä huomioita teillä on nykytilaa koskien?

Suomen Asianajajat pitää nykytilaa tyydyttävänä. Suomen Asianajajat toteaa kuitenkin, että menettelyn syyttäjävetoisuus on johtanut ja johtaa edelleen tilanteisiin, jossa syyteneuvotteluun ei turvauduta, vaikka sille olisi sekä tarve että edellytykset. Syyteneuvottelumenettelyn vähäinen käyttöaste on tuotu esiin myös mietinnössä.

Keskeiset ehdotukset

Velvollisuus arvioida syyteneuvottelun edellytyksiä

Suomen Asianajajat kannattaa esitettyä muutosta. Vaikka juridinen asetelma pysyisi nykyisen kaltaisena, muutos kannustaisi syyttäjiä ja tutkinnanjohtajia arvioimaan syyteneuvottelun edellytyksiä ja hyötyjä nykyistä enemmän.

Ilmoitukset asianosaisten oikeuksista

Suomen Asianajajat kannatta esitettyä muutosta mietinnössä mainituilla perusteilla.

Syyteneuvottelun kohteena olevat rikokset

Suomen Asianajajat kannattaa esitettyä muutosta.

Yhteisösakosta neuvottelu

Suomen Asianajajat kannattaa esitettyä muutosta.

Liiketoimintakiellosta neuvottelu

Suomen Asianajajat kannattaa esitettyä muutosta.

Rikoshyödyistä neuvottelu, kun se liittyy asianomistajan vahingonkorvausvaatimukseen

Suomen Asianajajat kannattaa esitettyä muutosta.

Syyteneuvottelu muutoksenhakuasteessa

Suomen Asianajajat kannattaa esitettyä muutosta.

Seuraamuskannanottojen informatiivisuus

Suomen Asianajajat kannattaa esitettyä laajennusta informatiivisuusvaatimukseen.

Tunnustamisoikeudenkäynnin määräaika

Suomen Asianajajat kannattaa esitettyä muutosta ja toteaa, että nykyinen määräaika on osoittautunut liian lyhyeksi.

Esitutkintalain mukainen tunnustamismenettely

Suomen Asianajajat kannattaa esitettyä muutosta.

Vaikutukset

Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

Suomen Asianajajat arvioi, että toteutuessaan menettelyn laajentaminen ja täsmentäminen voivat tuoda huomattavia säästöjä nykytilaan verrattuna. Säästöt kohdistuisivat kuitenkin pääasiassa tuomioistuimiin. Mikäli muutoksen kautta syyteneuvotteluja saataisiin käynnistettyä jo esitutkintavaiheessa, voisivat säästöt kohdistua myös syyttäjälaitokseen ja avustajiin. Lisäksi menettelyn laajentaminen toisi säästöjä myös Rikosseuraamusviraston hallinnonalalle.

Millaisia viranomaisvaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

Muutokset lisäsivät koulutusvaatimuksia tutkinnanjohtajien, syyttäjien ja asianajajakunnan osalta. Muita välittömiä vaikutuksia Suomen Asianajajat ei muutoksissa havaitse.

Millaisia muita yhteiskunnallisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

Syyteneuvottelujen käyttöalan laajentaminen lisäisi rikosprosessien dynamiikkaa ja laajentaisi seuraamuskäytäntöjä. Odotettavissa on, että ehdollisten seuraamusten käyttö laajenisi. Toisaalta menettelyn kautta uhrien asema todennäköisesti paranisi.

Millaisia muita vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan? (Esimerkiksi ihmisryhmiin kohdistuvat vaikutukset)

Tältä osin Suomen Asianajajilla ei ole lausuttavaa.

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Miten kommentoitte muita toteuttamisvaihtoehtoja (mietinnön jakso 5) ja erillisessä muistiossa esitettyjä ratkaisuvaihtoehtoja? Millaisia vaikutuksia niillä olisi?

Suomen Asianajajat viittaa tältä osin mietinnössä lausuttuun. Syyteneuvottelujen käyttöalan laajentamista on pidettävä tavoitteena.

Onko jokin muu tapa, jolla esityksen tavoitteet voitaisiin toteuttaa?

Suomen Asianajajat viittaa tältä osin mietinnössä esitettyyn.

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Miten kommentoitte mietinnön näkemyksiä, jotka koskevat suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä (mietinnön jakso 11)?

Suomen Asianajajat viittaa tältä osin mietinnössä esitettyyn.

Muut havaintonne ja kommenttinne esitysluonnoksesta

.

Suomen Asianajajat suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti syyteneuvottelumenettelyn käyttöalan laajentamiseen.

Suomen Asianajajat pitää Eduskunnan hallintovaliokunnan tavoin perusteltuna sitä, että pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja ja poliisilain salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säännöksiä uudistetaan yhdenmukaisesti, ja että muutokset ja sääntely ovat mahdollisimman saman sisältöisiä.

Suomen Asianajajat ei edellä esitetyn perusteella ole huomautettavaa esitysluonnokseen yleisellä tasolla. Suomen Asianajajat pitää esityksen tavoitteita hyväksyttävänä ja esityksessä esitettyjä muutoksia pääosin kannatettavina.

Suomen Asianajajat tuo kuitenkin tässä yhteydessä esiin se tosiseikan, ettei salaisten pakkokeinojen käytön kohteena olevalla henkilöllä ole tässä laissa, sen ehdotetuissa muutoksissa tai muuallakaan salaisia pakkokeinoja koskevassa lainsäädännössä oikeutta saattaa käytettyjen pakkokeinojen laillisuutta jälkikäteen tuomioistuimen tutkittavaksi. Pakkokeinojen käytön valvonta on lisäksi, vuosittaista kertomusta lukuun ottamatta, uskottu pakkokeinoja käyttävälle viranomaiselle itselleen. Suomen Asianajajat kehottaa harkitsemaan tehokkaan jälkivalvonnan keinoja kansalaisten perusoikeuksien turvaamiseksi.

Uusimäki Cecilia
Suomen Asianajajat